

EFEKTÍVNA PODPORA CYKLISTICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY PODĽA ÚČELU VYUŽITIA BICYKLA

Krátka rukoväť pre verejnú správu

Používanie bicykla je vo všeobecnom spoločenskom záujme, a preto je nevyhnutné, aby štát a samosprávy podporovali rozvoj cyklistickej infraštruktúry.

Verejné zdroje pritom musia byť využité čo najefektívnejšie, a preto je potrebné rozlišovať, aký **typ infraštruktúry** a investícií je vhodný pre aký **účel bicyklovania**.

	Cyklodoprava	Voľnočasové bicyklovanie	Cykloturistika
Hlavný účel	zvýšenie kvality života, ochrana životného prostredia		
Čo chceme podporou dosiahnuť?	Používanie bicykla na dopravu osôb a tovaru na krátke vzdialenosti ako náhrada za iné spôsoby dopravy (autom, peši) a uľahčenie používania hromadnej dopravy.	Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva a jeho aktívne trávenie voľného času.	Tvorba pracovných príležitostí, poskytnutie živobytia, zvýšenie povedomia obyvateľstva o danom regióne.
Merateľné ukazovatele	Nižší podiel osobných áut a dodávok a zároveň vyšší podiel bicyklov na delbe celkovej dopravnej práce. Znížené náklady na dopravnú infraštruktúru.	Znížené náklady na zdravotnú starostlivosť obyvateľstva. Znížené náklady na riešenie patologických stavov (závislosti, kriminalita a pod.).	Zvýšený počet pracovných miest a podnikateľských subjektov v cestovnom ruchu. Lepšia znalosť krajiny, jej prírody, kultúry, spoločnosti.
Ako zmeriame efektívnosť podpory?			

V reálnom živote ide zvyčajne o prienik týchto troch účelov a investícia určená pre viac účelov môže zvýšiť jej efektívnosť. Pri návrhu spôsobu financovania však musí byť jeden účel primárny, tie ostatné ho síce môžu dopĺňať, ale mali by byť sekundárne.

Cyklistická infraštruktúra sa musí vytvárať v súlade s územným plánom podľa vopred pripraveného a na príslušnej úrovni prijatého plánu (napr. generel nemotorovej dopravy, plán udržateľnej mobility, koncepcia cestovného ruchu a cykloturistiky a pod.). V reálnom živote ide zvyčajne o prienik týchto troch účelov, a tak investícia môže byť určená pre viac účelov, čo zvýši jej efektívnosť. Pri návrhu spôsobu financovania však musí byť jeden účel primárny, tie ostatné ho síce môžu dopĺňať, ale sú sekundárne.

Normálny vs. elektrický bicykel

Bicykle s elektrickou podporou pedálovania (elektrické bicykle) budú stále rozšírenejšie. Je nevyhnutné s nimi počítať pri plánovaní, pretože **viac ľudí** bude bicyklovať na **dlhšie vzdialenosti** a to aj v **členitejšom prostredí**. Platí to pri cyklodoprave, pri voľnočasovom bicyklovaní aj pri cykloturistike. A treba s nimi počítať aj pri projektovaní, keďže bude treba budovať trasy s vyššou kapacitou (šírka, počet stojanov či parkovacích miest) a odolnosťou.

Vytvorili:
Ján Roháč - Cykloplatforma Slovenska
Peter Rozsár, Kristína Griačová - Cyklokoalícia
august 2020

CYKLODOPRAVA

Každodenná doprava na bicykli do práce, do školy, na nákupy, za službami, za zábavou, najmä v pracovné dni.
 Čas a vzdialenosť (v jednom smere): do 45 min, do 10 km (elektrický bicykel 15 km).
 Jazda najmä po známych trasách.

Typické prostredie	mestá, obce, prímestské územia
Typický bicykel	akýkoľvek bicykel
Typické obdobie	celý rok
Potrebná infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> - spevnené komunikácie - samostatné cyklistické komunikácie - zdieľané chodníky - cyklopruhy - ochranné pruhy - upokojené ulice - ulice s nízkou premávkou - stojany pre bicykle - bicyklové parkoviská - cykloboxy
Ciele komunikácie Komunikačné odkazy	<p>Bicykel je na krátke vzdialenosti najefektívnejším spôsobom dopravy. Bicykel je dobré riešenie prvej a poslednej míle. Bicyklovanie do práce prospieva zdraviu a šetrí životné prostredie. Nie je potrebný drahý bicykel a drahá výstroj. Bicyklovanie nie je také nebezpečné, ako sa zdá.</p>
Typické pomenovanie aktivity	<p>„Idem do práce.“ „Idem do školy.“ „Idem do obchodu.“</p> <p>„Idem na stretnutie.“ „Idem na návštevu.“</p>

Cieľom podpory cyklistickej dopravy je motivovať ľudí každého veku a pohlavia k používaniu bicykla ako bežného dopravného prostriedku v meste/obci a tiež k doprave na stanicu alebo zastávku (tzv. prvá a posledná míľa). Ide teda najmä o náhradu auta pri naplňaní bežných dopravných potrieb na krátke vzdialenosti.

Najjednoduchšími investíciami sú upokojovanie dopravy, zmena organizácie dopravy (t.j. zmena využitia existujúceho dopravného priestoru jeho

vylepšením a zmenou dopravného značenia) a malé stavebné úpravy (napr. zošíkmenie obrubníkov, vytvorenie krátkych spojok, oprava povrchov a pod.).

Medzi väčšie investície patrí budovanie samostatných cyklistických komunikácií, rozširovanie ciest a chodníkov či výmena povrchov. Najnáročnejšími investíciami sú podjazdy a nadjazdy, lávky a mostíky pre cyklistov.

Cyklo doprava je nevyhnutnou súčasťou udržateľnej mobility a mala by byť zahrnutá do urbanistického plánovania

a podpory zamestnanosti a vzdelávania. Tvorba (najmä výstavba) a prioritizácia nových trás musí vychádzať z analýzy intenzít reálneho alebo plánovaného denného pohybu osôb autom a verejnou osobnou dopravou, dopravujúcich sa do práce, školy, na nákupy a pod.

Návratnosť investícií je vysoká najmä v mestskom a prímestskom prostredí, infraštruktúra so zameraním na dochádzku na dlhšie vzdialenosti nie je efektívna.

VOĽNOČASOVÉ BICYKLOVANIE

Krátke až stredne dlhé výjazdy vo voľnom čase, v pracovný deň aj cez víkendy.

Čas a vzdialenosť: 1 - 3 hodiny, 10 - 50 km.

Jazda po známych trasách aj objavovanie nových trás.

Typické prostredie	prímestské územia, príroda
Typický bicykel	cestný, fitness, krosový, horský, trailový
Typické obdobie	celý rok, pokiaľ nie je snehová pokrývka
Potrebná infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> - spevnené komunikácie - nespevnené komunikácie - traily - samostatné cyklistické komunikácie - cesty s nízkou premávkou - kvalitné poľné a lesné cesty - prírodné traily - bikeparky - cyklistické odpočívadlá - prístrešky
Ciele komunikácie Komunikačné odkazy	<p>Bicyklovanie je dobrý a jednoduchý spôsob trávenia voľného času. Na bicykli zabudnete na starosti, prídete na iné myšlienky. Ísť na bicykel párkrát za týždeň je jednoduché a zábavné. Pravidelné bicyklovanie prospieva organizmu. Bicyklovanie vytvára a utužuje vzťahy.</p>
Typické pomenovanie aktivity	<p>„Idem si zajazdiť.“ „Idem von.“ „Idem na švih.“</p> <p>„Idem na bicykel.“ „Idem sa vyvetrať.“</p>

Voľnočasové bicyklovanie predstavuje z hľadiska investícií najmä nástroj na zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľov a zmysluplné trávenie ich voľného času. Delí sa na cestnú cyklistiku (po bežných prímestských a vidieckych cestách, cestách na hrádzach a pod.) a prírodnú cyklistiku, vrátane horskej (po spevnených a nespevnených povrchoch - lesné a poľné cesty a chodníky).

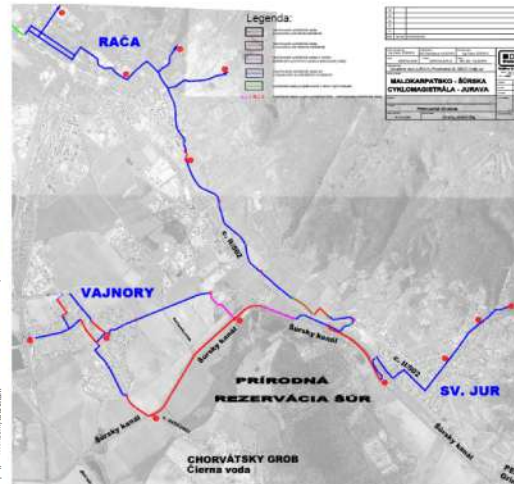
Špecifickou kategóriou je trailové bicyklovanie - singletracky, flow country trails, jazdové trate a pod.

Ľudia sadnú na bicykel vo voľnom čase podobne ako si chodia zašportovať do fitness centra, na prechádzku a pod., pričom zvyčajne jazdia najmä po trasách, ktoré už poznajú. Voľnočasoví cyklisti často využívajú bufety a reštaurácie.

Infraštruktúra sa nachádza spravidla na okraji sídiel v prímestskom, prírodnom aj vidieckom prostredí. Je potrebné ju plánovať tak, aby bola ľahko dostupná bez auta a aby umožnila nerušený fyzický výkon na niekoľko hodín v bezpečnom prostredí. Infraštruktúra sa využíva najmä

počas obdobia bez snehovej pokrývky, v závislosti od polohy môže mať aj dopravnú a cykloturistickú funkciu.

Investície do infraštruktúry spočívajú najmä v stavbe nových a vylepšovaní povrchov existujúcich ciest a v budovaní prírodných trás a trailov. Súčasťou je stavba mostov, lávok, cyklistických odpočívadiel a prístreškov.

CYKLOTURISTIKA

Celodenné výlety, najmä cez víkendy a dovolenky.
Čas a vzdialenosť: celý deň až niekoľko dní, desiatky kilometrov denne.
Objavovanie nových trás a cieľov.

Typické prostredie	vidiek, voľná krajina, príroda, turistické zaujímavosti
Typický bicykel	cestný, trekingový, horský
Typické obdobie	jar - jeseň
Potrebná infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> - spevnené komunikácie - nespevnené komunikácie - samostatné cyklistické komunikácie - cesty s nízkou premávkou - kvalitné poľné a lesné cesty - bikeparky - cyklistické odpočívadlá - prístrešky - cykloturistické značenie - mapové a informačné panely
Ciele komunikácie Komunikačné odkazy	Cykloturistika je zaujímavý a prospešný spôsob trávenia víkendov a dovolenky a spoznávania krajiny. Cykloturistikou podporujete miestnu ekonomiku. Cykloturistika je šetrná k životnému prostrediu.
Typické pomenovanie aktivity	„Idem na výlet.“ „Idem na víkend.“ „Idem na dovolenku.“

Cykloturistika predstavuje z hľadiska investícií najmä produkt cestovného ruchu. Cieľom jej podpory je vytváranie pracovných miest a poskytnutie živobytia miestnym obyvateľom, ako aj zvyšovanie povedomia o regióne. Delí sa na cestnú (bežné vidiecke a kvalitné lesné a poľné cesty, dlhé samostatné cyklotrasy) a horskú cykloturistiku (poľné a lesné cesty a chodníky a traily). Ľudia robia cykloturistiku, aby spoznali nové kraje a atrakcie v nich, aby si oddýchli a relaxovali „zdravým“ spôsobom a aby si udržali kondíciu.

Zvyčajne ide o celodenné výlety, v prípade viacdenných výletov sa cestuje buď „na ťažko“ (nocuje sa každý deň na inom mieste) alebo častejšie sa podnikajú výlety z jedného miesta (hotel, penzión, súkromné

ubytovanie a pod.). Súčasťou je návšteva turistických atrakcií (hrady a zámky, múzeá, prírodné atrakcie a pod.). Špecifickým cieľom sú veľké bikeparky pre trailové jazdenie, ktoré navštevujú jazdci z iných regiónov, ktorí potom v destinácii nocujú. Nejde teda o cykloturistiku, ale sú súčasťou cestovného ruchu.

Cykloturistika si (s výnimkou bikeparkov) zvyčajne nevyžaduje investície do komunikácií, koná sa na existujúcich vidieckych, lesných a poľných cestách. Iba niekedy je potrebné vybudovať alebo vylepšiť kritické úseky a spojky.

Plánovanie investícií do cykloturistiky musí byť v súlade so zámermi rozvoja regiónu a destinácie a je v značnej miere spoločné s plánovaním cestovného ruchu

ako takého, keďže ide o jeho súčasť. Ciele cykloturistov sú tie isté ako ciele ostatných návštevníkov a využívajú aj tie isté služby.

Cykloturisti využívajú aj infraštruktúru, určenú pre rekreačné bicyklovanie.

Investície do cykloturistiky by mali byť primárne do cykloturistického značenia, do pripravenosti turistických atrakcií a služieb pre cyklistov, do cyklistických odpočívadiel a prístreškov, do podpory podnikania v cykloturistike a do marketingu destinácie.

Ojedinele môže ísť o budovanie alebo vylepšovanie komunikácií (spojky, frekventované cesty, premostenia, lávky a pod.). Významnou investíciou môžu byť bikeparky a ich zázemie.

